

ONKO JÄRKEE VAI EI?

Kirjoitin kesällä Ämmässuon alueen tapahtumista otsikolla "Luopukaamme ajopuuteoriasta". Olin silloin aika toiveikas, kun sekä Espoo että Kirkkonummi olivat päättäneet käynnistää alueella kaavoitusprosessin ja asettaneet toimenpidekiellon. Uskoin, että nyt on herätty näkemään alueen ongelmat ja ryhdytään jo pohtimaan keinoja niiden ratkaisemiseksi.

Ajopuuteoriasta olen edelleen samaa mieltä. Vain asioihin määrätietoisesti vaikuttamalla voi jotakin saada aikaiseksi. Valitettavasti nyt kuitenkin näyttää siltä, että kaavoitustyön alkaminen ei suinkaan tule jarruttamaan Ämmässuon kaatopaikka-alueen kasvua eikä yhä uusien ja erilaisten jätteenkäsittelytoimintojen sijoittamista sinne. Espoon kaupungin asemakaavainsinööri nimittäin kertoi puolitoista viikkoa sitten pidetyssä tilaisuudessa, että kaavoitustyöllä on kiire, jotta YTV:n sekajätteenkäsittelylaitoksen rakentaminen päästään aloittamaan mahdollisimman pian.

Monien muiden joukossa kuvittelin, että kaavoitustyön alkamisen tarkoituksena oli panna koko paletti uuteen harkintaan: pohtia tarkkaan, mitä toimintaa Ämmässuolle voidaan sallia tai on aivan pakko sallia. Nyt kuvio onkin kääntynyt sellaiseksi, että kaavaproessin tavoitteena on varmistaa suuren jätelaitoksen pystyttäminen mahdollisimman nopeasti.

Taustana tässä laitoshankkeessa on se, että vuoden 2005 alusta astuu voimaan uusi EU:n direktiivi, joka asettaa tiukempia vaatimuksia kaatopaikalle sijoitettavan jätteen laadulle ja edellyttää erilaiset jätejakeet erotettavaksi toisistaan. Kaatopaikalle ei enää saa sijoittaa kompostoituvaa ja mätänevää jätettä, ja toisaalta hyödyntämiskelpoinen jäte on käytettävä hyväksi nykyistä nuukemmin.

Koska YTV ei usko pystyvänsä tehostamaan syntypaikkalajittelua - siis sellaista toimintaa, että sinä ja minä erottelisimme jo kotonamme perunankuoret, peltipurkit, lasin, paperin jne. toisistaan ja panisimme ne eri pönttöihin - se on päätynyt ratkaisuun, jossa roskapussistamme teollisen prosessin avulla erotetaan toisistaan erilaiset jätejakeet. Tavoitehan on hyvä. Mieleton muovin, kurkunpalojen, metallin, kahvinporojen, cd-levyjen, laudankappaleiden yms. yms. muodostaman koktailin sullominen kaatopaikalle on saatava loppumaan pian. En kuitenkaan usko, että olisi tehty kaikki voitava teollisuudessa ja kodeissa tapahtuvan lajittelun saamiseksi toimimaan. Tuntuu todella typerältä antaa ihmisten sulloa kaikki mahdollinen tavara samaan pussiin, repiä pussi auki ja ryhtyä siltä sitten poimimaan erilaiset roskat eroon toisistaan. Minun tekninen kompetenssini ei riitä arvioimaan, onko tuollainen edes mahdollista. Tuntuu vain siltä, että ei kannata tehdä ruisjauhoista ja puolukoista välillä puolukkapuuroa, jos haluaa syödä rukiinsa ja puolukkansa erikseen.

Järkeni riittää kuitenkin aivan ehdottomasti kyseenalaistamaan jätteenkäsittelylaitoksen sijoittamisen juuri Ämmässuolle. Pääperusteita on kaksi.

Ensinnäkin Ämmässuolle on jo nyt sijoitettu aivan liikaa jätteenkäsittelyä. Kaatopaikka-alue on jo nyt Pohjoismaiden suurin ja tämä Pohjoismaiden suurin sijaitsee paikalla, johon ei olisi pitänyt sijoittaa edes pienen pientä kaatopaikkaa. Ämmässuo on nimittäin vedenjakajaylängöllä, jolta vedet valuvat eri reittejä eri järvien kautta mereen. Veden mukana valuu sitten ennemmin tai myöhemmin osa saastastakin. Jo 70-luvulla silloinen vesihallitus vastusti ehdottomasti kaatopaikan sijoittamista alueelle. Toimintaa ei saada millään loppumaan hetkessä, mutta paisuttamista ei voida enää millään jatkaa, vaan on ehdottomasti löydettävä vähemmän vaarallisia paikkoja käsitellä jätettä.

Espoon kaupungin pilaantuneiden maiden kaatopaikkaa suunnitellaan muuten vieläkin sijoitettavaksi paikkaan, jossa kartassa on noin puolet sinistä, siis vettä. Mitäs jos kaadettaisiin ne pilaantuneet maat suoraan Dämmaniin, josta suuri osa espoolaisista ja kirkkonummelaisistakin saa juomavetensä.

Toiseksi Ämmässuo sijaitsee kaukana jätteen tuottajista, siis teollisuudesta ja tiheimmästä asutuksesta, ja kaukana niistä paikoista, joihin käsitelty jäte edelleen kuljetetaan hyödynnettäväksi. Jätteenkäsittelylaitoksen keskeisenä tavoitteena on nimittäin saada eroon polttokelpoinen jäte, joka sitten on tarkoitus käyttää hyödyksi nykyisissä voimalaitoksissa - ensi vaiheessa Martinlaaksossa, myöhemmin ilmeisesti ainakin myös Hanasaaressa. Voiko olla järkevää kuljettaa jäte ensin Sotungista tai Eirasta Ämmässuolle, sitten polttojäte Martinlaaksoon tai Hanasaareen - ja viimeksi vielä tuhkat taas Ämmässuolle? Eikö jäte pitäisi käsitellä ja lajitella lähellä joko syntypaikkoja tai polttoon menevää osaa käyttävää voimalaitosta?

Ainoa syy, jonka keksin laitoksen Ämmässuolle sijoittamiseen, on se, että asialla on kauhea kiire ja kiireessä on helpointa yrittää työntää pytinki paikkaan, jossa on jo kaikkea vastaavaa ennestäänkin. Ympäriällä asuu vain muutama sata asukasta eikä suohon haudattu aikapommi vielä ole räjähtänyt turmelemaan etelärannikolla asuvien elinympäristöä. Järkyttävää on, että hankkeesta tehdyssä ympäristövaikutusten arvioinnissa ei ole selvitetty kuin kahta sijoituspaikkaa, joista toinen sijaitsee kaatopaikan itä-, toinen länsipuolella. Laki kyllä edellyttää vaihtoehtoisten sijoituspaikkojen - siis todellisten vaihtoehtojen - selvittämistä.

KRISTO SAVOLA
www.kristosavola.net